

El llenguatge

Les el·lipsis (I)

21/VIII/1979

Sovint, tractant de qüestions de llenguatge, parlem d'oracions el·líptiques, de frases o expressions el·líptiques. Volen dir, com tothom sap, que hi ha un element sobreentès. Una el·lipse, doncs (que no s'ha de confondre amb una el·lipse, mot que designa una figura geomètrica), és un fenomen del llenguatge que consisteix a sobreentendre, en una proposició, un o més mots. Les el·lipsis són molt usuals en la llengua moderna, més que no pas en l'antiga, en què no se sentia tanta repugnància envers la repetició freqüent dels mots, i es pot dir que no manquen en cap període una mica extens. En el llenguatge parlat són encara més usuals que en l'escrit, cosa que obliga sovint l'interlocutor a interrompre el discurs per tal de demanar aclariments amb què copsar-ne el sentit exacte: «Qui, ho va dir?», «Va dir que no, a què?», «Un amic de qui?», «Fora d'on, es va quedar?». L'abús de les el·lipsis en el llenguatge escrit dificulta també algun cop la comprensió d'un text, tant més que el lector no té l'autor a mà perquè aquest pugui completar les seves manifestacions. És bo, per tant, després d'haver enllestit un text destinat a l'estampa, o simplement a altri, de rellegir-lo com si un no en fos l'autor, fent un esforç per oblidar que sap el que hi ha volgut comunicar, a fi d'adonar-se si no hi cap el·lipse que el faci intel·ligible als seus destinataris.

Els mots que s'agrupen en la categoria gramatical dels pronoms, així com alguns adjectius, tenen de comú amb les el·lipsis que no sempre són prou explícits i no permeten al receptor del missatge lingüístic —és a dir, el lector o l'olent— de saber quin és l'element amb significació plena que representen, o a què es refereixen: és el que anomenem confusió d'antecedent. En una llengua com el català el subjecte del verb és sovint el·líptic, és a dir, sobreentès. Però en una oració com Es presenta a les eleccions, si no sabem a qui hom fa referència, la representació del subjecte per mitjà del pronom ell només hi aporta la notícia que es tracta d'un individu del sexe masculí. En canvi, quan el pronom representa no el subjecte del verb sinó un dels seus complements, independentment del contingut significatiu que aporti a l'oració, la seva presència ni respon a una exigència sintàctica: per excés —o fins i tot nul·la— que sigui aquesta aportació, no es pot, en cap cas, sobreentendre.

Albert Jané